[2024] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 2434: 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 518

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਭਗਵੰਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਰਾਹੀਂ

(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 7379 ਆਫ਼ 2024)

10 ਜੁਲਾਈ 2024

[ਵਿਕਰਮ ਨਾਥ* ਅਤੇ ਕੇ.ਵੀ. ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਕੀ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਭਾਰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਕੀ ਮਾਲੀਆ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਈ/ਜਵਾਬਦੇਹ ਦਾ ਜਾਰੀ ਨਾਮ ਉਸਨੂੰ ਹੱਕ ਦੇਵੇਗਾ; ਕੀ ਮੁੱਦਈ ਵਿੱਚ ਸੀਮਾ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਘਾਟ/ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮੁੱਖ ਨੋਟ

ਸੀਮਾ ਐਕਟ, 1963 -ਧਾਰਾ65 -ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ - ਮ੍ਰਿਤਕ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ 2001 ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਬਾਰੇ 2000 ਵਿੱਚ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੀ -ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਰਾਜ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਅਸਲ ਮਾਲਕ ਯਾਨੀ ਮੁੱਦਈ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ 1958 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਸ਼ੂ ਹਸਪਤਾਲ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ -ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਰਾਜ ਨੇ 1958-1959 ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਤੋਂ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ,ਇਹ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲਹੈ:

ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਮੁੱਦਈ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਤੱਥ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਇਹ ਵਿਧੀਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਸਪਤਾਲ ਅਸਲ ਮਾਲਕ ਯਾਨੀ ਕਿ, ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁੱਦਈ 1958-59 ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ - ਉਸ ਸਮੇਂ, ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪਸ਼ੂ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸੀ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ 24.04.1981 ਦੇ ਪੱਤਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਈ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਤੋਂ ਪਸ਼ੂ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਸਹੀ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਗਵੰਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਰਾਹੀਂ

ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਮੁੱਦਈ 1981 ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਹੋਂਦ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਮੁੱਦਈ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਕਦੇ ਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਹਸਪਤਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੁੱਦਈ ਨੂੰ 12 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਲਈ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 21,22,3]

ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਕਬਜ਼ਾ - ਰਾਜ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ:
ਸਿੱਧਾ: ਮੁੱਦਈ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ 43 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ, ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 58 ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੀ ਉਕਤ ਰਾਹਤ ਲਈ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੋਰ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ - ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 24]

ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ - ਮੁੱਦਈ ਨੂੰ ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਚਲਾਕ ਡਰਾਫਟਿੰਗ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ:

ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ: ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਦਈ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਇੱਕ ਅਸਪਸ਼ਟ

ਮੁੱਦਈ ਦਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ/ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਸਪਤਾਲ ਕਦੋਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੁੱਦਈ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਉਸਾਰੀ ਬਾਰੇ ਕਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਦੋਂ ਮੁੱਦਈ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ, ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਨੂੰ 24.04.1981 ਦਾ ਉਸਦਾ ਪੱਤਰ ਆਦਿ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ; ਮੁੱਦਈ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 09.11.2000 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਹੈ - ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਮਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਾਰ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਹੋਂਦ ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 16, 17, 18]
ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ - ਸਬੂਤ ਦਾ ਭਾਰ ਮੁੱਦਈ 'ਤੇ ਹੈ:
ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 110 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਭਾਰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਹੈ ਜੋ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਸਪੱਸ਼ਟ ਖੋਜ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਹਸਪਤਾਲ 1958 ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ

ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 110 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ 'ਤੇ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 30, 31, 32]

ਮਾਲੀਆ ਰਿਕਾਰਡ ਮਾਲੀਆ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਮੁੱਦਈ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਰਾਜ ਨੂੰ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੇ ਡੀਡ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ:

ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ: ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁੱਦਈ ਦਾ ਨਾਮ ਮਾਲੀਆ ਰਿਕਾਰਡਾਂ (ਜਾਮਾ ਬੰਦੀਆਂ) ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ, ਇਹ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ - ਮਾਲੀਆ ਰਿਕਾਰਡ ਸਿਰਫ਼ ਨਗਰ ਨਿਗਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਟੈਕਸ ਵਸੂਲਣ ਜਾਂ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਐਂਟਰੀਆਂ ਹਨ - ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਸਪਤਾਲ 1981 ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੇ ਡੀਡ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਚਿਤ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੇ ਡੀਡ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾਲੀਆ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਸੁਸਤਤਾ/ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੇ ਡੀਡ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖੋਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। [ਪੈਰਾ 27, 28]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਚੂਹੜਮਲ ਬਨਾਮ ਸੀਆਈਟੀ [1988] 3 ਐਸਸੀਆਰ 788 : (1988) 3 ਐਸਸੀਸੀ 588; ਰਾਮਚੰਦਰ ਸਖਾਰਾਮ ਮਹਾਜਨ ਬਨਾਮ ਦਾਮੋਦਰ ਤ੍ਰਿੰਬਕ ਟੈਂਕਸਾਲੇ (ਡੀ) [2007] 8 ਐਸਸੀਆਰ 178: (2007) 6 ਐਸਸੀਸੀ 737; ਅਨਾਥੁਲਾ ਸੁਧਾਕਰ ਬਨਾਮ ਪੀ. ਬੁਚੀ ਰੈਡੀ [2008] 5 SCR 331 : (2008) 4 SCC 594; ਟੀ.ਵੀ. ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਰੈੱਡੀ ਬਨਾਮ ਐੱਮ. ਮੱਲੱਪਾ (2021) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 135;; ਗੁਰੂ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਤਨ ਚੰਦ [1993] ਸਪੋਰਟ 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 523: (1993) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 349; ਸਵਾਰਨੀ ਬਨਾਮ ਇੰਦਰ ਕੌਰ [1996] ਸਪੋਰਟ 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 165: (1996) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 223; ਜੱਟੂ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ [1993] ਸਪੋਰਟ 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 321: (1993) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 403; ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਜੋਸਫ਼ [2023] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 264: (2023) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ 961; ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ [2011] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 211: (2011) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 404; ਕਰਨਾਟਕ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ [2004] ਸਪੋਰਟ 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 255: (2004) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 779; ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵ ਰਾਮ [2020] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 694: (2020) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 242; ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਜੇ ਭਾਰਤੀ ਬਨਾਮ ਫਖਰੂਲ ਹਸਨ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਏਆਈਆਰ 1976 ਐਸ.ਸੀ 1485; ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭੇਰੂਲਾਲ [2020] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 912:

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਗਵੰਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਰਾਹੀਂ

(2020) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 654; ਮੁੱਖ ਪੋਸਟ ਮਾਸਟਰ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਦਫਤਰ ਬਨਾਮ ਲਿਵਿੰਗ ਮੀਡੀਆ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ [2012] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1045: (2012) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 563 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਸੀਮਾ ਐਕਟ, 1963; ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਸੀਮਾ ਐਕਟ; ਧਾਰਾ 65; ਧਾਰਾ 58; ਸਬੂਤ ਦਾ ਬੋਝ; ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਕਬਜ਼ਾ; ਮਾਲੀਆ ਰਿਕਾਰਡ; ਮਸੌਦਾ ਪੱਤਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ; ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ; ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 110; ਗਿਫਟ ਡੀਡ; ਮਾਲਕੀ; ਸਿਰਲੇਖ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 7379 ਆਫ਼ 2024
ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 14.09.2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਆਰਐਸਏ ਨੰਬਰ 447 ਆਫ਼ 2004 ਵਿੱਚ

ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ੀ

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਭਗਤੀ ਪਸਰੀਜਾ, ਡੀ.ਏ.ਜੀ., ਸੰਜੇ ਹੇਗੜੇ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਕਰਨ ਸ਼ਰਮਾ, ਮੋਕਸ਼ ਪਸਰੀਜਾ, ਵਕੀਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।
ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਲਈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਆਦੇਸ਼

ਨਿਰਣਾ, ਵਿਕਰਮ ਨਾਥ, ਜੇ.

1. ਦੇਰੀ ਮੁਆਫ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ।
2. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।
3. ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਅਪੀਲ 14.09.2018 ਨੂੰ ਆਰ.ਐਸ.ਏ. ਨੰਬਰ.447 of 2004 (O & M) ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ

ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁੱਦਈ-ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

4. ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਸਮਾਣਾ, ਤਹਿਸੀਲ-ਸਮਾਣਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਪਟਿਆਲਾ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਖੇਵਟ ਨੰਬਰ 702/1146/ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 116/26/2/15 ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ 2176.6 ਵਰਗ ਗਜ਼ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੀ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਪੂਰਵਗਾਮੀ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 1958 ਵਿੱਚ ਪਸ਼ੂ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਵੀ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਨੇ 1958-1959 ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਸ਼ੂ ਹਸਪਤਾਲ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਪਸ਼ੂ ਹਸਪਤਾਲ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ, ਸ਼੍ਰੀ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਬਜ਼ੇ ਜਾਂ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾ ਕੇ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸ਼੍ਰੀ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਭਗਵੰਤਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਮ੍ਰਿਤਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ) ਨੇ ਸਾਲ 2001 ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ, ਯਾਨੀ ਕਿ ਰਾਜ ਨੂੰ ਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਲਗਭਗ 43 ਸਾਲ ਬਾਅਦ। ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ 2001 ਦੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 98 ਵਜੋਂ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸਿਵਲ ਜੱਜ (ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ), ਸਮਾਣਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

5. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਮੁੱਦਈ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਦਲੀਲ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਿਰਫ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਰਾਹਤ ਲਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸੰਭਾਲਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼੍ਰੀ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਸਾਲ 1958 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੈਟਰਨਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਵੀ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਜ ਨੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਤੋਂ, ਸਾਲ 1958-59 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੈਟਰਨਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ, ਇਹ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੈ।

6. ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦੇ ਤੈਅ ਕੀਤੇ: -

"1. ਕੀ ਮੁੱਦਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ? ਓਪੀਪੀ

2. ਜੇਕਰ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 1 ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਮੁੱਦਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਡਿਕਰੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ? ਓਪੀਪੀ
3. ਕੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੰਭਾਲਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਓਪੀਡੀ
4. ਕੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ? ਓਪੀਪੀ
5. ਰਾਹਤ।"
7. ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ 20.05.2003 ਦੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

(i) ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਦਲੀਲ ਉਠਾਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਦਈਆਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ;

(ii) ਕਥਿਤ ਤੋਹਫ਼ੇ ਸੰਬੰਧੀ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ;

(iii) ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਮਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁੱਦਈ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

8. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਨੇ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਸੀ.ਓਏ. ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 2003 ਦਾ ਨੰਬਰ 44। ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

(i) ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਵੈਟਰਨਰੀ ਹਸਪਤਾਲ 1958-59 ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਚਾਰ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਦਾਇਰ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(ii) ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ 1958-59 ਤੋਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ, ਵੈਟਰਨਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਕੇ ਖੁਦ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਮੁੱਦਈ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸ਼੍ਰੀ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।
(iii) ਸ਼੍ਰੀ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ, ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਹੋਂਦ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਵੀ ਅੰਦੋਲਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸੀ।

(iv) ਮੁੱਦਈ ਨੇ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ 1981 ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪਸ਼ੂ ਹਸਪਤਾਲ ਚਲਾਉਂਦੇ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ, ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਮਾਲਕੀ 1958 ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

9. ਇਸ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਮੁੱਦਈ-ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ 2004 ਦੇ ਆਰ.ਐਸ.ਏ. ਨੰਬਰ.447 ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

(i) ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ।

(ii) ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(iii) ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਮਿਤੀ, ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਦੀ ਮਿਤੀ, ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਮਿਆਦ, ਅਤੇ ਐਨੀਮਸ ਪੋਸੀਡੇਂਡੀ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ, ਬਾਰੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

10. ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਹੀ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

11. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਜੇ ਆਰ. ਹੇਗੜੇ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ:-

(i) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਸੀਮਾ ਐਕਟ, 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ 12 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀਮਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ 1958 ਤੋਂ ਸੀ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਥਿਤੀ 1981 ਤੋਂ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਲ 2001 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਤਰੀਕਾਂ ਯਾਨੀ 1958 ਅਤੇ 1981 ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(ii) ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 110 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮਾਲਕੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬੋਝ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(iii) ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ 1958 ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸਨੇ 1958 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਵੈਟਰਨਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਇਸਨੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਮੁੱਦਈ-ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਪੂਰਵਗਾਮੀ ਸ਼੍ਰੀ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜਿਸਨੇ ਪਸ਼ੂ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਉੱਤੇ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਉਸਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ, 1958 ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਮਾਲਕਾਂ ਵਜੋਂ ਇਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

(iv) ਆਪਣੀ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀ ਹੇਗੜੇ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ:-

(1) ਚੂਹਰਮਲ ਬਨਾਮ ਸੀਆਈਟੀ;[1]
(2) ਰਾਮਚੰਦਰ ਸਖਾਰਾਮ ਮਹਾਜਨ ਬਨਾਮ ਦਾਮੋਦਰ ਤ੍ਰਿੰਬਕ ਟੈਂਕਸਲੇ (ਡੀ);2
(3) ਅਨਾਥੁਲਾ ਸੁਧਾਕਰ ਬਨਾਮ. ਪੀ. ਬੁਚੀ ਰੈਡੀ:

(4) ਟੀ.ਵੀ. ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਰੈਡੀ ਬਨਾਮ ਐਮ. ਮੱਲੱਪਾ;

(5) ਗੁਰੂ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਤਨ ਚੰਦ:5

(6) ਸਵਾਰਨੀ ਬਨਾਮ ਇੰਦਰ ਕੌਰ:6

(7) ਜੱਟੂ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ;

---

1 [1988] 3 ਐਸਸੀਆਰ 788: (1988) 3 ਐਸਸੀਸੀ 588

2 [2007] 8 ਐਸਸੀਆਰ 178: (2007) 6 ਐਸਸੀਸੀ 737

12. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸ਼੍ਰੀ ਹੇਗੜੇ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ।

13. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਸਿਧਾਰਥ ਲੂਥਰਾ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ:-

(i) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਗਾੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(ii) ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨਾ ਤਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ।

(iii) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜਿਸ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:-

(1) ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਜੋਸਫ਼;
(2) ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ। ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ।;"
(3) ਕਰਨਾਟਕ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ: 10

(iv) ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਦਾਨ/ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਲਿਖਤੀ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਰਜਿਸਟਰਡ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

---

3 [2008] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 331: (2008) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 594
4 (2021) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 135
5 [1993] ਪੂਰਕ 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 523: (1993) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 349
6 [1996] ਪੂਰਕ 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 165: (1996) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 223
7 [1993] ਪੂਰਕ 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 321: (1993) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 403
8 [2023] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 264: (2023) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ 961
9 [2011] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 211: (2011) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 404
10 [2004] ਪੂਰਕ 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 255: (2004) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 779

(v) ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਤੰਬਰ, 2000 ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਸਾਰੀ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਅਤੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ।

(vi) ਮਾਲੀਆ ਰਿਕਾਰਡ (ਜਾਮਾ ਬੰਦੀਆਂ) ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਮਾਲੀਆ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸਦਾ ਖੰਡਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਕਤ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ। ਉਸਨੇ ਉਕਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ: -

(1) ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ। ਸ਼ਿਵ ਰਾਮ;"

(2) ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਜੇ ਭਾਰਤੀ ਬਨਾਮ ਫਖਰੂਲ ਹਸਨ ਅਤੇ ਹੋਰ:12

(vii) ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀ ਲੂਥਰਾ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ 492 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਉਕਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ:-

(1) ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭੇਰੂਲਾਲ: 13

(2) ਮੁੱਖ ਪੋਸਟ ਮਾਸਟਰ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਦਫਤਰ ਬਨਾਮ ਲਿਵਿੰਗ ਮੀਡੀਆ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ:14

14. ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਦਾ ਹੈ।

---

11 [2020] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 694: (2020) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 242

12 [1976] ਪੂਰਕ 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 519: ਏਆਈਆਰ 1976 ਐਸ.ਸੀ 1485

13 [2020] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 912: (2020) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 654

14 [2012] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1045: (2012) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 563

15. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁੱਦਈ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਅਨੁਲੱਗ (P-18) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਦਸ ਪੈਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸੰਖੇਪ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

(a) ਮੁੱਦਈ ਅਨੁਸੂਚੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਵਰਣਨ ਮੁੱਦਈ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੈਰਾ-1 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਦਈ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ, ਸਾਲ 1996-97 ਦੀ ਜਾਮਾ ਬੰਦੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੈਰਾ-2 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਦਈ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਨੇ ਮੁੱਦਈ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਸ਼ੂ ਹਸਪਤਾਲ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਪੈਰਾ-3 ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਾਲਿਆਂ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁਦਈ ਤੋਂ ਖਰੀਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਇਸ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਖਾਲੀ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਪੈਰਾ-4 ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਲਬਾ (ਮਾਲਬਾ) ਹਟਾ ਕੇ ਖਾਲੀ ਕਬਜ਼ਾ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਕਤ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੈਰਾ-5 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਕਿ 09.11.2000 ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਅਤੇ ਰਸੀਦ ਦੀ ਰਸੀਦ ਮੁਦਈ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੈਰਾ-6 ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ 1 ਮਾਰਚ, 2001 ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖਾਂ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਪੈਰਾ-7 ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਸੀ। ਪੈਰਾ-8 ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਪੈਰਾ-9 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇ ਸੰਬੰਧੀ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੈਰਾ-10 ਉਹ ਰਾਹਤ ਧਾਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁੱਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁੱਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

16. ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੁੱਦਈ ਨੂੰ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੋਣ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਵੇਰਵੇ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਮੁੱਦਈ ਨੇ ਮੁੱਦਈ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖਾਂ ਨੇ ਪਸ਼ੂ ਹਸਪਤਾਲ ਕਦੋਂ ਬਣਾਇਆ ਸੀ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੇਰਵਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਬਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਮੁੱਦਈ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 09.11.2000 ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਹੈ।

17. ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਮਹਿਲ ਕਲਾਂ, 15 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁੱਦਈ ਨੂੰ ਚਲਾਕ ਡਰਾਫਟਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

18. ਇੱਥੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਇੱਕ ਅਸਪਸ਼ਟ ਮੁੱਦਈ ਪੱਤਰ ਤਿਆਰ/ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਸਪਤਾਲ ਕਦੋਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਉਸਾਰੀ ਬਾਰੇ ਕਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ,
ਜਦੋਂ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ, ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਨੂੰ 24.04.1981 ਦਾ ਉਸਦਾ ਪੱਤਰ ਆਦਿ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵੇਰਵੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਮਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਾਰ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਹੋਂਦ ਇੱਕ ਤੱਥ ਸੀ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਸੀ।

19. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੁੱਦਈ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣਾ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ; ਤਿੰਨ ਮੁੱਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਵੀ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਆਪਣੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੁੱਦਈ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ; ਮੁੱਦਈ ਨੂੰ ਸਮਾਂਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ 1958 ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰੀ ਪਸ਼ੂ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ, ਸਮਾਣਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੇ ਸਾਲ 1959 ਵਿੱਚ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਵਿੱਤੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ, ਹਸਪਤਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਮਾਣਾ ਦੀ ਜਨਤਾ ਅਤੇ ਮੁੱਦਈ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਿ ਹਸਪਤਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਰਾਜ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਲ ਸੀ, 1958-59 ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਤੇ, ਹੋਰ ਮਾਲੀਆ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੁੱਦਈ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

20. ਮੁੱਦਈ-ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

21. ਮੁੱਦਈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-1 ਵਜੋਂ ਪਰਖਿਆ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜੋ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਰਾਜ ਨੇ ਡਾ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੋਇਲ ਨੂੰ ਡੀ.ਡਬਲਯੂ.-1 ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਚੰਦ ਨੂੰ ਡੀ.ਡਬਲਯੂ.-2 ਵਜੋਂ ਪਰਖਿਆ ਅਤੇ ਸਾਲ 1958-59 ਵਿੱਚ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਤਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ, ਨਾਲ ਹੀ 1981 ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਾਰ ਵੈਟਰਨਰੀ ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਫਸਰ ਵਿਚਕਾਰ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ, ਅਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵੀ ਕਿ ਮੁੱਦਈ 1981 ਵਿੱਚ ਪਸ਼ੂ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਸਬੰਧਤ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਤੋਂ ਪਸ਼ੂ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਸੀ।

---

15 (1986) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 364

22. ਮੁਦਾਲੇ-ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ (ਉਦਾਹਰਣ- ਡੀਡਬਲਯੂ2/C, ਡੀਡਬਲਯੂ2/B, ਡੀ-2, ਡੀ-3, ਡੀ-4 ਅਤੇ ਡੀ-5) ਦੀ ਘੋਖ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁਦਈ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸ਼੍ਰੀ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ 1958-1959 ਵਿੱਚ ਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਸਪਤਾਲ 1959 ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ, ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 1958-59 ਦੇ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਉਪਯੋਗਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵੀ ਹਨ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ (ਉਦਾਹਰਣ- ਡੀਡਬਲਯੂ2/A) ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ 01.07.1981 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਲਾਟਮੈਂਟ, ਉਸਾਰੀ, ਵਿੱਤ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਸੰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਤੋਹਫ਼ੇ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਫਾਈਲ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਜਾਂਚ ਲੰਬਿਤ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ 1981 ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਹਸਪਤਾਲ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਐਕਸਟੈਂਸ਼ਨ-ਡੀ (8) ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ 24.04.1981 ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ, ਸਮਾਣਾ ਨੂੰ ਵੈਟਰਨਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਕਤ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਵੀ ਹਨ। ਇਹ ਪੱਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ 1981 ਵਿੱਚ ਵੈਟਰਨਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਹੋਂਦ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਲਤ ਅਤੇ ਗਲਤ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਹਸਪਤਾਲ ਸਿਰਫ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤੱਥ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ, ਜਿਰਹਾ ਦੌਰਾਨ, ਮੁਦਈ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਹਸਪਤਾਲ 1958-59 ਤੋਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

23. 24.04.1981 ਦੇ ਇਸ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨ ਲਈਏ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਇਸ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਹੋਂਦ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀਮਾ ਅਵਧੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਸੀਮਾ ਅਵਧੀ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਮੁਦਾਲੇ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਮੁਦਈ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਵਰਜਿਤ ਹੈ।

24. ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤੱਥ ਅਜੇ ਵੀ ਕਾਇਮ ਹਨ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਸਪਤਾਲ 1958-59 ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਮੁੱਦਈ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਪੂਰਵਜ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਮੁੱਦਈ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸ਼੍ਰੀ ਇੰਦਰ

ਸਿੰਘ, ਜੋ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ, ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਹਿਸੀਲ, ਸਮਾਣਾ ਵਿੱਚ ਪਸ਼ੂ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੰਗੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਵੱਡੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਆਮ ਅਭਿਆਸ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ 43 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਕਤ ਰਾਹਤ ਲਈ ਵੀ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ। 1958 ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਿਆਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਜੇਕਰ ਮੁੱਦਈ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਕਦੇ ਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਹਸਪਤਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੁੱਦਈ ਨੂੰ 12 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਲਈ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

25. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਮੁਦਾਲਾ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਨ, ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ, ਪਸ਼ੂ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ 40 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਇਸਦੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲਤਾ ਸੰਬੰਧੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਦਰਅਸਲ, ਸਬੂਤ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦਾਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

26. ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾਨ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਨੂੰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਸਪਤਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਾਰ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਮੁੱਦਈ, ਦਾਨੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ, ਨੇ ਵੀ 20 ਸਾਲ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਹਸਪਤਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

27. ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਧਾਰਾ 65, ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ 12 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁੱਦਈ ਦਾ ਨਾਮ ਮਾਲੀਆ ਰਿਕਾਰਡਾਂ (ਜਾਮਾ ਬੰਦੀਆਂ) ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ, ਇਹ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਮਾਲੀਆ ਰਿਕਾਰਡ (ਜਾਮਾ ਬੰਦੀਆਂ) ਸਿਰਫ਼ ਨਗਰ ਨਿਗਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਟੈਕਸ ਵਸੂਲਣ ਜਾਂ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਐਂਟਰੀਆਂ ਹਨ। ਮੁੱਦਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਖੁਦ ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ, ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 58 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਗੁੰਮ ਸੀ।

28. ਬਚਾਓ ਪੱਖ 1 ਅਤੇ 2 ਦੀ ਜਿਰਹਾ ਤੋਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਤਾਂ ਗਲਤ, ਸ਼ੱਕੀ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕੀ ਸਨ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਭਾਵੇਂ ਡੀਡ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਚਿਤ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੇ ਮੁਦਾਲੇ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ 1958 ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਈ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸ਼੍ਰੀ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਗਿਫਟ ਡੀਡ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਾ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੁਸਤੀ/ਲਾਪਰਵਾਹੀ, ਗਿਫਟ ਡੀਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਖੋਹੇਗੀ।

29. ਸ਼੍ਰੀ ਲੂਥਰਾ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੇਸ-ਕਾਨੂੰਨ, ਕੋਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

30. ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਸਬੂਤ ਦਾ ਭਾਰ ਮੁੱਦਈ 'ਤੇ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 110 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਭਾਰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਹੈ ਜੋ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 110 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ:

"110. ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਭਾਰ- ਜਦੋਂ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਉਸਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

31. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਚੂਹਰਮਲ ਬਨਾਮ ਸੀਆਈਟੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਸਾਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ:

"6. ... ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 110 ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਉਸਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਮਾਲਕੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।"

32. ਇਸ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਹਸਪਤਾਲ 1958 ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 110 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

33. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

34. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੁੱਦਈ-ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ।

*ਸਿਰਲੇਖ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ: ਰਾਘਵ ਭਾਟੀਆ, ਆਨਰੇਰੀ ਐਸੋਸੀਏਟ ਐਡੀਟਰ

(ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ: ਲਿਜ਼ ਮੈਥਿਊ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ)

<u>ਡਿਸਕਲੇਮਰ :-</u> ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ